

האשה שלום פרק חמשה עשר יבמות

א) לקמן ק"מ, ט) גיר' הערוך ערך ג' דגיש פירוש שכבר גש' והגיע זעריה', א) סוטה לא: מו: לעיל פח: כמות כב: ד) סוטה לא: מו: לעיל פח: ט) ג' לעיל פח: וז"ל, א) ג"ז שם [מוס' פי"ד], ט) עי' במהרש"א.

מוסף רש"י

רחמיהו אסורה. שאין כלה מעידה לחמותה, ואע"ג דאמרה זרישא מת בעלי, דפקע ליה לז' כלות והוא נכרית, אפילו הכי לא מהימנא [קטן ק"ח]. הרי באן שנים. הרי הוא חשוב כשנים כגון עדות אשה לומר שמת בעלה ובעדות סוטה לומר נטמאה, ואין דבריו של אחד, לחמך לא מת, במקום שנים [לעיל פח:]. הדך אחר רוב דעות. הוילאמו לעדות זו מכלל כל המעידין שבערה לשיכך פסולין וכשרין שזין זה והך אחר רוב דעות המעידין דברי [סוטה לא:]. אין דין עדות בדבר מדע אחר נאמן זה הלכך פסולים נאמיים ככשרין והך אחר הכוב [לעיל פח:]. ועשו שתי נשים. המכחישות איש אחד, כשני אנשים באיש אחד. דמהימי (סו).

אמרה מת בעלי ואח"כ מת חמי. רבותא אשמעינן דאע"ג דלמרה זרישא מת בעלי ונמנא שאין זו חמותה והרי היא לה כנכרית אפי' הכי לא מהימנא דלמרה מת חמי וחמותה אסורה מ"ט הא לאו חמותה היא אלא משום דלמרי הך לאו בעלה מיית ועדיין זו חמותה ולא חמיה מיית וזו כלתה מתכוונה

לקלקלה ואע"ג דהשתא הרי בנה של זו צמדינת היא ואין אמו אללו לדבר לו על כלתה דברים רעים אפי"ה מסקא כלה אדעתה לקלקלה מעכשיו כי היכי דלצטר עתא כשישוב בעלי ובעלה תדחה לחרפות ולא תייתי לטרדן והי"ה לחמותה הנאה לאחר מיכן דהא נמי אחר מיכן הוא: דרגש לה זערא. כבר הרגיש כלל זו זעבר שמלערתה חמותה ושנאה ישנה היא אלל בחמותה לאחר מיכן שמעולס לא היתה חמותה לא תפשוט: הרי לאן שנים. הרי הוא חשוב כשנים: לא תלא מהימניה הראשון. ודוקא התיירו קודם שיבא עד שני המכחישו אלל בא קודם שיתירו מודה עולא דלא סמיכין אקמא דלכמי לא אחשביניה כמרי: עד אומר מת. וכו' עדים ואמרו לא מת פשיטא דמורי עולא דלגבי תרי חשיב כחד וצטל ולא אמרינן תרי ותרי נייהו: בפסולי עדות. ואע"ג דשנים שאמרו לא מת נשים היו הרי עד ראשון צטל אללן ואיצטרך לאשמעינן כי האי גוונא: כל מקום שהאמינה טורה עד אחד. אין שם תורת עדות כי היכי דחד חשיב פסולי עדות נמי חשיבי הלכך הלך אחר רוב דעות ואין עליך לדקוק אס כשרים אס פסולים: ועשו שתי נשים באיש אחד. שתי נשים שהכחישו עד אחד ואמרו לא מת כשני אנשים באיש אחד שהראשון צטל ואפילו ניסת תלא: כל היכא דתא ע"א כשר מעיקרא. והתיירו על פיו אפילו מאה נשים כעד אחד דמיין וכי היכי דעד אחד צטל דלמרינן ראשון הרי הוא כשנים ואין דבריו של אחרון במקום שנים מאה נשים נמי צטלים לגביה וכפי האי גוונא לא אשמעינן מתני' דתלא אלל מתני' דקתני אף על פי שנשאת תלא כגון דאתאי אשה מעיקרא ונשאת על פיה ואשמעינן מתני' דתלא ע"פ שתי נשים הבאות אחרי כן ולא מוקמינן קמייתא במקום עד כשר ואע"ג דלחשביניה כמרי למישרייה על פומיה:

כפולגא ופולגא. בעד אחד אומר מת והתיירו לינשא וצא אחר ואמר לא מת דלמרי צמתי' לא תלא מהימניה הראשון: לחומר. כגון מציעתא דקתני תלא: ברתני' אס אומרה מת. שתי נשים זרות הבאות ממדינת היא אחת אומרת מת בעלי וזרתה אומרת לא מת: הואיל והן מכחישות כו'. וצנני' פריך לפלוג נמי ר' מאיר זרישא דזו שאומרת מת לא תנשא: הואיל וזו וזו מודוס כו'. הא אחת מודה והאחת אינה מודה לא ינשאו שמיין אלל האחת: אשה

זוה אחר זה אלל שנראה לו דוחק להעמיד המשנה צבת אחת משום דמשמע ליה דאיירי נמי צוה אחר זה ועוד אומר ר"י דאפילו איירי עולא בכל ענין הי"ה התם דמדאורייתא עד אחד מהימן כפוטא כדנפקא ליה התם מועד אין צוה אלל הכא גבי אשה דלא מהימן אלל מדרבנן לא חשיב כשנים אלל צוה אחר זה ואע"ג דיש חלוק בין דאורייתא בין דרבנן מימי מדעולא דנראה לו דחשיב כשנים צוה אחר זה דרבנן כמו דאורייתא צבת אחת: עך אחד אומר מת ושנים אומרים לא מת הצא. אלל אחד ואחד צוה אחר זה לא תלא אלל לא תנשא שנים אומרים מת ואחד אומר לא מת אע"פ שלל נשאת תנשא אחד ואחד צבת אחת לא תנשא וצוה אחר זה מותרת להנשא מה"ט אי לאו משום לזות שפתיס: לא צריבא בפסולי עדות. והא דלמרי צפרק מי שקינא [סוטה לא: וס'] תנן עד אחד אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת היתה שותה הא חד וחד אינה שותה תיובתא דרבי חייל וליטעמיך אימא קיפא שנים אומרים נטמאת ואחד אומר לא נטמאת כו' אלל בפסולי עדות כו' ואמאי לא מוקי רישא בפסולי עדות מטעם דפריך הכא

לאו משום דאמרינן לא בעלה מת ולא חמיה מת. ומ"מ ממירים אותה לינשא כיון דחויא לחמותה אסורה אף היא לא מקלקלה נפשה וז"ת מה יש לחוש מכל מקום נמיר לחמותה כשנשאת הכלה דהשתא לא תייתי ותטעור שהרי לא תחזור להיות כלתה וי"ל דמכל מקום יש לחוש פן תנשא חמותה קודם שתנשא הכלה והיא מתכוונת לכך ונמנאת שאסרה את חמותה ולכך לא רצו חכמים להתיירא אפילו כשנשאת הכלה:

דלמא שאני התם דרגש צערה. הי"ה דה"מ למימר שאני התם דלא מסקא אדעתה שמת ימות בעלה אלל כלה יכולה לידע שיבא בעלה וממללא לצרה מיילי עלייה אי נמי משוי אותם הגמרא לפי שאין דבר צורר כל כך שיחזור בעלה ממדינת היא: הא לא נשאת לא תנשא והא אמר בו' קשה לר"י צפרק צ' דכתובות (דף כב: וס') גבי מילתיה דרבי יוחנן דשנים אומרים מת כו' משמע דמילתיה דעולא איירי צדיעצד אלל לכתלה מודה דלא תנשא משום דרב אפי' הסר ממך עקשות פה וי"ל דהכא דייק הכי טעמא דנשאת משום הכי לא תלא הא לא נשאת לא תנשא ואס נשאת תלא דהכי משמע דוקא נשאת לא תנשא הא לא נשאת לא תנשא ואס נשאת תלא משום הכי פריך מדעולא וא"ת והיכי משני התיירו לינשא וצא אחר ואמר לא מת לא תלא מהימניה הראשון ונשאת ונשאת לכתלה ויש לומר דודאי לכתלה לא תנשא ולא תלא מהימניה הראשון היינו לענין דאס נשאת לא תלא וסיפא דע"א אומר מת ואחד אומר לא מת הרי זו לא תנשא איירי צבת אחת ואפי' נשאת תלא וא"ת ור' יוחנן צפ"צ דכתובות (ג"ז ס') מאי קמ"ל מתני' היא וי"ל דר' יוחנן אחת לאשמעינן דלכתלה לא תנשא משום דרב אפי' ור"י אומר דפריך משום דמשמע ליה הא לא נשאת לא תנשא מדאורייתא מדקאמר תלא ולא קתני הולד ממור ועוד מדקתני סיפא עד אחד אומר מת ועד אחד אומר לא מת לא תנשא משמע דהיינו צבת אחת ואי מדרבנן אפילו צוה אחר זה נמי וא"ת דהכא משמע דעולא לא איירי אלל צוה אחר זה דהיינו בהתיירו לינשא וצפ' מי שקינא [סוטה לא: וס'] משמע דאיירי עולא בכל ענין בין צבת אחת בין צוה אחר זה דתנן

התם עד אחד אומר נטמאת ועד אחד אומר לא נטמאת היתה שותה כו' דדייק בגמ' טעמא דהאי מכחיש אלל לא מכחיש עד אחד נאמן מה"מ כו' ופריך כיון דמדאורייתא עד אחד מהימן איך היכי מלי להכחיש ליה והאמר עולא כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הרי כאן שנים אלל אומר עולא תני לא היתה שותה ור' חייל אומר היתה שותה ולרבי חייל קשה מתני' לעולא לא קיפא כאן צבת אחת כאן צוה אחר זה משמע דעולא נמי איירי צבת אחת כמו צוה אחר זה ולכך פריך להגיה ולא משני כדמשני רבי חייל ומיהו י"ל דעולא לא איירי אלל

צוה אחר זה אלל שנראה לו דוחק להעמיד המשנה צבת אחת משום דמשמע ליה דאיירי נמי צוה אחר זה ועוד אומר ר"י דאפילו איירי עולא בכל ענין הי"ה התם דמדאורייתא עד אחד מהימן כפוטא כדנפקא ליה התם מועד אין צוה אלל הכא גבי אשה דלא מהימן אלל מדרבנן לא חשיב כשנים אלל צוה אחר זה ואע"ג דיש חלוק בין דאורייתא בין דרבנן מימי מדעולא דנראה לו דחשיב כשנים צוה אחר זה דרבנן כמו דאורייתא צבת אחת: עך אחד אומר מת ושנים אומרים לא מת הצא. אלל אחד ואחד צוה אחר זה לא תלא אלל לא תנשא שנים אומרים מת ואחד אומר לא מת אע"פ שלל נשאת תנשא אחד ואחד צבת אחת לא תנשא וצוה אחר זה מותרת להנשא מה"ט אי לאו משום לזות שפתיס: לא צריבא בפסולי עדות. והא דלמרי צפרק מי שקינא [סוטה לא: וס'] תנן עד אחד אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת היתה שותה הא חד וחד אינה שותה תיובתא דרבי חייל וליטעמיך אימא קיפא שנים אומרים נטמאת ואחד אומר לא נטמאת כו' אלל בפסולי עדות כו' ואמאי לא מוקי רישא בפסולי עדות מטעם דפריך הכא

לא אבגדהו מיי פ"ב מהל' גירושין הל' כ סמג עשין טו טע"ט אה"ע סימן ז' סעף ז': לא ז' מיי' שם הלכה כב טו"ע שם סעף מ': לב ט' מיי' שם הל' כב טו"ע שם סעף מ': לג י' מיי' שם טו"ע שם סעף ט' וסעף מ': לד ב' מיי' שם הל' יע טו"ע שם סעף מ':

תוס' חד מקבאי

מתני' אחת אומרת מת ואחת אומרת לא מת זו שאומרת מת תנשא ותטול כתובתה. אחת אומרת מת ואחת אומרת נהרג אר"מ הואיל ומכחישות זו את זו הרי אלו לא ינשאו ר' יהודה ור' שמעון אומרים הואיל וזו מודות שאינו קיים ינשאו. עד אומר מת ועד אומר לא מת אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת ה"ו לא תנשא הרב אלפס לא פסק בדבריו מי סמך על הכלל המסור ביריבו יחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דק"ל ר"מ ור"י הלכה כר' יהודה: